

כיצד מברכין פרק ששי ברכות

לז

ענין משפט
נר מצוה

קמ"ל כל שהוא • דאע"ג דכולהו מחד מינא צעינן דליהוי מחמשת המינין ואי לא לא מצרכינן עליה בורא מיני מזונות : אורז • מ"ל : דוחן • פ"ג : כמעשה קדרה • ברכה שמברכין על מעשה קדרה של חמשת מינין : ברכה אחת מעין ג' • בשלהי פרקין (דף מד-) מפ' לה על המחיה כו' : ואורז לאו מעשה קדרה • דקא מפקת ליה מכלל מעשה קדרה לברכה אחרת : אלו הן מעשה קדרה • לענין ברכה • חילקא טרגים זרזי וערסן • מפרש להו במועד קטן (ג) (פ"ג יג) : חילקא • חטוי דמחברי בלחמיה חדא לתרתי : טרגים • חדא לתלת : דרזי • חדא לברכע : ערסן • חדא לחמש : הא מיני • הך מתניתא דקתני אורז כמעשה קדרה רבי יוחנן בן גורי : ה"ג אבל רבנן לא ורבנן לא והתניא כו' • ו"ג והלכתא ומהלכות גדולות הוא : הכוס • כמות שהיא : אפאה ובשלה • לאחר שאפאה בתנור ועשאה לחם חזר ובשלה במים : שהפרוסות קיימות • שלא נמוחו בצבוקין : ברכה אחת מעין ג' • על המחיה ועל הכלכלה ובשלהי פרקין (דף מד-) מפרש לה : אלא לאו רבנן היא • וקתני במ"מ ותויבכתא דרב ושמואל : הא רבי יהודה כו' • הא דקתני בורא מיני זרעים ר' יהודה היא דקתני לכל מין ומין מעין ברכותו כדמפרש לקמן בפירקין (דף מ.) אליבא דהלכתא לירקות בורא מיני דשאים לתתין דזרעים וינהו בורא מיני זרעים ולרבנן בין זרעים בין ירקות צפה"ל ולא צעינן לכל מין ומין מעין ברכותו : ולא כלום • כלומר אין טעון מברכות פירות ארץ ישראל ולא כלום אלא בורא נפשות רבות ככל מידו דליהוי משבעת המינין : כותבות • הם תמרים (ד) והם דבש האמור • צבעת המינין שהדבש צב מן התמרים ; קפץ וצירך • לאחריו : משמו • של ר"ג : ולא

כ"ל זריר
סמכים לה
ק"ד
ועשאה פ"ד

קמ"ל כל שיש בו ואי אשמעינן כל שיש בו הוה אמינא כל שיש בו חמשת המינים אין "אבל אורז ודוחן לא משום דע"י תערובות אבל איתיה בעיניה נימא אפילו אורז ודוחן נמי מברכין עליו בורא מיני מזונות קמ"ל כל שהוא מחמשת המינים הוא דמברכין עליו בורא מיני מזונות לאפוקי אורז ודוחן דאפילו איתיה בעיניה לא מברכין בורא מיני מזונות ואורז [ודוחן] לא מברכין בורא מיני מזונות והתניא הביאו לפניו פת אורז ופת דוחן מברך עליו תחלה וסוף כמעשה קדרה וגבי מעשה קדרה תניא בתחלה מברך עליו בורא מ"מ ולבסוף מברך עליו ברכה אחת מעין שלש כמעשה קדרה ולא כמעשה קדרה כמעשה קדרה דמברכין עליו תחלה וסוף ולא כמעשה קדרה דאילו כמעשה קדרה בתחלה בורא מיני מזונות ולבסוף ברכה אחת מעין ג' ואילו הכא בתחלה מברך עליו שהכל נהיה בדברו ולבסוף בורא נפשות רבות וחסרונן על כל מה שברא ואורז לאו מעשה קדרה הוא והתניא אלו הן מעשה קדרה חילקא טרגים (ה) סולת * זרזי וערסן ואורז הוא מני רבי יוחנן בן גורי היא דתניא * רבי יוחנן בן גורי אומר אורז מין דגן הוא וחייבין על חמיו ברת ואדם יוצא בו ידי חובתו בפסח אבל רבנן לאורבנן לא והתניא * הכוס את החטה מברך עליה בורא פרי האדמה * החטה אפאה ובשלה בזמן שהפרוסות קיימות בתחלה מברך עליה המוציא לחם מן הארץ ולבסוף מברך עליה ג' ברכות אם אין הפרוסות קיימות בתחלה מברך עליה בורא מיני מזונות ולבסוף מברך עליה ברכה אחת מעין ג' הכוס את האורז

בורא נפשות רבות וחסרונם • כמו לחם ומים שאי אפשר בלא הם * ועל כל מה שברא להחיות בהם נפש כל חי כלומר על כל מה שצונו שגם אם לא בראם יכולין העולם לחיות בלא הם שלא בראם כי אם לתענוג בעלמא כמו תפוחים וכיוצא בהן ומסיים ברוך חי העולמים וצירושלמי ברוך אלהה ה' חי העולמים : **אם** הפרוסות קיימות • יש מפרשים דהיינו כשהלחם אינו שרוי במים כ"כ שאם יקח הפרוסה שלא ישבר : **רש"י** פי' אורז מ"ל : ויש מפרשים ר"זו ולהאי פירוש יש לפרש דדוחן היינו מ"ל : **תיובתא** דרב ושמואל • בראווי אכל דדוחן לא הוי תויבכתא ואפשר דהוי הלכתא כותייהו ולא מצרכינן עליה בורא מיני מזונות : **הכוס** חטה לריך לבדך עליה בורא פרי האדמה • שהרי אפילו בקמחא דחטוי אמרינן לעיל (ה) מברכין עליה צפה"ל ולרב נחמן לא ס"ל הכי משום דאשתנו ומינה בלחמיהו יש לספק מאי מברכין אם מברכין על המחיה ועל הכלכלה דלא אשכחן ברכה על המחיה ועל הכלכלה אלא היכא דצריך עליהו ברישא קודם אכילה בורא מיני מזונות ור"ם הגי' במחזור שלו על האדמה ועל פרי האדמה כו' וחסר בו דלא אשכחן בשום מקום הך ברכה דלקמן (דף מד-) מפרש ברכה אחת מעין ג' וקאמר כחמשת המינים על הארץ ועל המחיה ועל ז' המינים על הארץ ועל הפירות ועל האדמה ועל פרי האדמה לא הוצרך ועוד מודקאמר הכא על הכוס את החטה מברך בורא פרי האדמה וקאמר בהדיא טעמו ואפוא פת עד אם אין הפרוסות קיימות בתחלה מברך בורא מ"מ ולבסוף ברכה אחת מעין שלש ומדלא קתני הכא גבי כוסם החטה מברך לאחריו ברכה אחת מעין שלש ש"מ דכוסם ליכא ברכה לאחריו מעין ג' והא דקאמר כל שהוא מין דגן ולא עשאו פת וכו' וחכמים אומרים ברכה אחת מעין ג' מיירי דעבדיהו כעין דייסא דחשיבא או אכילוהו אבל הכוס את החטה חי דלא חשיבא אכילוהו כ"כ אע"ג דהיא מן חמשת המינים אינו מברך לאחריו ברכה מעין שלש אלא בורא נפשות רבות וכו' ומינה אומר ר"י שיש לספק שמה חכמים כיוולי ליה בזההו מין דגן ולא עשאו פת וכו' וחכמים אומרים ברכה אחת מעין שלש ונכון להחמיר שאין לכול קליות או חטים שלוקות אלא בתוך הסעודה שאו ברכה המזון פוטרתן אם לא נתמעכו יפה דהוה כמו דייסא וצירושלמי יש שגם האמוראים היו מסופקים דקאמר הדין דאכיל סלת פירוש קליות כמו שהיה סובר וא"ת לא ק"ל * דאין מזמנין על הפירות וי"ל דר"ג * היה סבור שהיה מברך על כל ז' מינין ג' ברכות שלמות וכי צריך ר"ע מעין ג' לעלמו דוקא דק"ל אין מזמנין על הפירות ואחרים המוסבין ברכו כל אחד לעלמו וא"ת לר"ג דאמר ג' ברכות שלמות וס"ל דמזמנים על ז' המינים אי ס"ל דברכה טעונה כוס א"כ (י) יזמנו וא"כ יזמנו לעולם וי"ל דיכול להיות שלא ישתה כלל מן כוס של ברכה וא"ת מ"מ לאותו המברך שהוא טעם לריך לבדך פתח אחרת וא"כ אין לדבר סוף וי"ל היכא דאיתו שותה בקביעות רק מלא לוגמיו מודה ר"ג דאל"כ וכי ליה לר"ג ברכה אחת מעין שלש בשום מקום : [וע"ע חוס' סמכים ק"ה : ד"ה ש"נ] : **חביתא**

[ע' ב"ח סימן ח
וכע"ז שם]
לה א' מ"י פ"ג מהל'
ברכות הל' יוד סמג
ענין כו טע"ע א"ת
ס"י רח טע"ג :
לו ב' מ"י שם הלכה ד
סמג שם טע"ע שם
טע"ג :
לו ג' מ"י פ"ה ופ"ו מהל'
חמון ומנה סמג לחון
ענין טע"ע א"ת סימן
סמג טע"ג :
לח ד' מ"י פ"ג מהל'
ברכות הל' כ טע"ע
א"ת ס"י ר"ח טע"ד :
לח ב' מ"י שם הל' ח
סמג ענין כו טע"ע
א"ת ס"י קטח טע"י :
ב' ו' (מ"י) שם הלכה י'
סמג שם טע"ע א"ת
ס"י רח טע"ג :

ההיות הב"ח
(ה) גמ' טרגים זרזי
כ"ל ותיתא סולת
נמחקת : (ב) שושלת הירקות
הוא אומר : (ג) ש"י ד"ה
חילקא וכו' במועד קטן.
כ"כ ס"פ מי שהקד דף י"ג
חילקא טרגים וטעמי
חילקא חדא לתרתי
טרגים חדא לתלת טעמי
חדא לתרתי : (ד) שם ד"ה
מחיות וכו' תמרים וכו'
דבש : (ה) חוס' ד"ה
הכוס וכו' אמרינן
לעיל י"ב ר"ח כ"ד :
(ו) ר"ח יתן וכו' סמג
שיחא מברך : (ז) בא"ד
טעונה כוס איז יזמנו
לשולל כ"ל ותיתא יזמנו
וא"כ נמחק :

גליון הש"ס
גמ' הכוס ס"י • ע'י
רש"י [לעיל לו ט"ב
ד"ה סמג] : (ב) חוס' פ"ה
דליכסיוס [וכיוצא פ"ה]
ד"ה שושלת : (ג) חוס' ד"ה
הכוס כו' שמה חכמים
כיוולי ליה בזההו וע'
לקמן מ"ד ע"ה : (ד) חוס'
ד"ה יתן כו' דאיתו
שותה בקביעות רק מלא
לוגמיו • ע'י לקמן ל"ט
ע"ה חוס' ד"ה כ"ד :

[חולין קו"ט שם
בבב"ה
ש"נ]

לעיל לה.

תוספתא פ"ד

[לעיל ט. ע"ג]